

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

20. ledna 2016*

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Článek 101 odst. 1 SFEU — Trh výkonových transformátorů — Ústní dohoda o rozdělení trhů („gentlemen’s agreement“) — Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu — Překážky na vstupu — Domněnka o účasti na protiprávní kartelové dohodě — Pokuty — Pokyny pro výpočet pokut (2006) — Bod 18“

Ve věci C-373/14 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 31. července 2014,

Toshiba Corporation, se sídlem v Tokiu (Japonsko), zastoupená J. MacLennanem, solicitor, A. Schulzem, Rechtsanwalt, jakož i J. Jourdanem a P. Berghem, avocats,

žalobkyně,

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená F. Ronkes Agerbeekem, jakož i J. Norris-Usher a K. Mojzesowicz, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně prvního senátu vykonávající funkci předsedkyně druhého senátu, J. L. da Cruz Vilaça (zpravodaj), A. Arabadžev, C. Lycourgos a J.-C. Bonichot, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. dubna 2015,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. června 2015,

vydává tento

* Jednací jazyk: angličtina.

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se Toshiba Corporation (dále jen „Toshiba“) domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 21. května 2014, Toshiba v. Komise (T-519/09, EU:T:2014:263, dále jen „napadený rozsudek“), kterým uvedený soud zamítl její žalobu směřující ke zrušení rozhodnutí Evropské komise C (2009) 7601 final ze dne 7. října 2009 v řízení podle článku 81 ES (věc COMP/39.129 – Výkonové transformátory) (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Právní rámec

- 2 Článek 23 odst. 2 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 [ES] a 82 [ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) zní následovně:

„Komise může rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

- a) se dopouštějí jednání v rozporu s články 81 [ES] nebo 82 [ES] [...]

[...]“

- 3 Bod 4 pokynů pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny pro výpočet pokut“) stanoví:

„[...] Je namístě stanovit pokuty v takové výši, která má odrazující účinek, a to nejen s cílem potrestat konkrétní podnik (odrazující účinek na konkrétní podnik), ale i s cílem odradit ostatní podniky od zahájení nebo dalšího provádění jednání, které je v rozporu s články 81 [ES] a 82 [ES] (obecný odrazující účinek).“

- 4 Bod 13 pokynů z roku 2006 stanoví:

„Při určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby v příslušné zeměpisné oblasti uvnitř [Evropského hospodářského prostoru (EHP)], které přímo nebo nepřímo souvisejí s protiprávním jednáním. Komise pro výpočet obvykle použije tržby podniku během posledního celého hospodářského roku jeho účasti na protiprávním jednání [...].“

- 5 Podle bodu 18 pokynů z roku 2006:

„Jestliže k protiprávnímu jednání nedocházelo pouze na území [EHP] (například v případě kartelů s celosvětovou působností), nemusí příslušné tržby podniku uvnitř EHP přiměřeným způsobem odrážet podíl daného podniku na protiprávním jednání. Může tomu tak být například u celosvětových dohod o rozdělení trhů.

Aby se v takovém případě řádně přihlédlo jak k agregovanému objemu příslušných tržeb v EHP, tak k relativnímu podílu každého podniku na protiprávním jednání, může Komise posoudit celkovou hodnotu tržeb za zboží nebo služby, které souvisely s protiprávním jednáním v dotčené zeměpisné oblasti (rozlehlejší než EHP), určit podíl tržeb každého podniku, který se účastnil protiprávního jednání na trhu, a použít tento podíl na agregovaný objem tržeb týchž podniků uvnitř EHP. Výsledek tohoto výpočtu se bude považovat za hodnotu tržeb pro účely stanovení základní výše pokuty.“

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

- 6 Odvětvím dotčeným v projednávané věci je odvětví výkonových transformátorů, autotransformátorů a kompenzačních tlumivek v rozsahu napětí 380 kV a více. Výkonové transformátory jsou důležitými elektrickými zařízeními, která snižují nebo zvyšují napětí v elektrickém obvodu.
- 7 Toshiba je japonská společnost, která působí především ve třech oblastech činnosti: digitální výroby, elektronické přístroje a součástky, jakož i infrastrukturní systémy.
- 8 Pokud jde o činnosti této společnosti v odvětví výkonových transformátorů, je třeba v období zohledňovaném Komisí pro účely jejího šetření (od 9. června 1999 do 15. května 2003) rozlišit dvě fáze. Mezi 9. červnem 1999 a 30. září 2002 Toshiba působila v daném odvětví prostřednictvím své dceřiné společnosti Power System Co. Od 1. října 2002 byla činnost navrhovatelky vykonávána prostřednictvím společnosti TM T&D, společného podniku společností Toshiba a Mitsubishi Electric, ve kterém oba tyto podniky spojily výrobu výkonových transformátorů.
- 9 Dne 30. září 2008 se Komise rozhodla zahájit řízení týkající se trhu s výkonovými transformátory. Dne 20. listopadu 2008 bylo přijato oznámení námitek. Toshiba na ně odpověděla dne 19. ledna 2009. Slyšení se konalo dne 17. února 2009.
- 10 Sporným rozhodnutím Komise rozhodla, že se Toshiba od 9. června 1999 do 15. května 2003 účastnila protiprávní kartelové dohody, která se dotýkala celého území EHP a Japonska. Kartelová dohoda spočívala v ústně uzavřené dohodě mezi evropskými a japonskými výrobci výkonových transformátorů, jejímž předmětem bylo vzájemné respektování domovských trhů obou těchto skupin výrobců transformátorů tím, že na nich druhá skupina nebude realizovat prodeje (dále jen „gentlemen’s agreement“).
- 11 Komise tuto gentlemen’s agreement kvalifikovala jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu. V bodech 165 až 169 sporného rozhodnutí přezkoumala a následně odmítla argument některých podniků, kterých se týkalo dotčené řízení, podle něhož tato kartelová dohoda neměla dopad na hospodářskou soutěž, jelikož japonští a evropští výrobci nebyli konkurenty z důvodu nepřekonatelných překážek vstupu na trh EHP.
- 12 Pokud jde o organizaci gentlemen’s agreement, Komise konstatovala, že každá skupina výrobců měla jmenovat podnik-sekretáře. Konstatovala rovněž, že dohoda o rozdělení trhu byla doplněna dohodou, jejímž cílem bylo oznamovat sekretáři každé ze skupin zakázky zveřejněné na území druhé skupiny za účelem jejich přidělení.
- 13 Kromě toho Komise uvedla, že během relevantního období (tedy mezi 9. červnem 1999 a 15. květnem 2003) se podniky jednou nebo dvakrát ročně setkávaly. Tato setkání se konala v Malaze (Španělsko) ve dnech 9. až 11. června 1999, v Singapuru dne 29. května 2000, v Barceloně (Španělsko) ve dnech 29. října až 1. listopadu 2000, v Lisabonu (Portugalsko) ve dnech 29. a 30. května 2001, v Tokiu ve dnech 18. a 19. února 2002, ve Vídni (Rakousko) ve dnech 26. a 27. září 2002 (dále jen „vídeňské setkání“) a v Curychu (Švýcarsko) ve dnech 15. a 16. května 2003 (dále jen „curyšské setkání“). Podle Komise měla tato setkání za cíl zejména potvrdit gentlemen’s agreement.
- 14 S ohledem na všechny tyto úvahy Komise rozhodla, že Toshiba porušila článek 81 ES a článek 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst., L 1, s. 3; Zvl. vyd. 11/52, s. 3), a v důsledku toho uložila této společnosti pokutu ve výši 13,2 milionu eur. Společností TM T&D a Mitsubishi Electric se sporné rozhodnutí netýkalo.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 15 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 23. prosince 2009 podala Toshiba žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí, ve které uplatnila čtyři žalobní důvody.
- 16 Poté, co Tribunál zamítl všechny uvedené důvody, prohlásil žalobu za neopodstatněnou v plném rozsahu.

Návrhová žádání účastnic řízení před Soudním dvorem

- 17 Toshiba navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek a sporné rozhodnutí,
 - podpůrně vrátil věc Tribunálu a
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení v prvním stupni a v řízení o kasačním opravném prostředku.
- 18 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek a
 - uložil společnosti Toshiba náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 19 Prvním důvodem kasačního opravného prostředku, týkajícím se bodů 230 a 231 napadeného rozsudku, Toshiba tvrdí, že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení tím, že kvalifikoval gentlemen's agreement za „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“, přičemž v tomto ohledu vycházel z potenciálně konkurenčního vztahu mezi japonskými a evropskými výrobci. Tribunál však vzhledem k tomu, že účastníci kartelové dohody nebyli potenciálními konkurenty, nemohl dojít k závěru o existenci omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu. Podle společnosti Toshiba Tribunál existenci takového potenciálně konkurenčního vztahu vyvodil zaprvé z absence nepřekonatelných překážek vstupu na trh EHP a zadruhé ze samotné existence gentlemen's agreement.
- 20 Pokud jde o absenci nepřekonatelných překážek vstupu na trh EHP, Toshiba tvrdí, že toto kritérium není vhodné pro prokázání existence potenciálně konkurenčního vztahu mezi japonskými a evropskými výrobci. Za tímto účelem měl Tribunál v projednávaném případě prokázat, že japonští výrobci měli skutečné a konkrétní možnosti proniknout na trh EHP a že takový vstup pro ně byl ekonomicky životaschopnou strategií. V projednávaném případě však charakteristiky a fungování trhu výkonových transformátorů činí jakýkoliv vstup na trh EHP ekonomicky neživotaschopným.
- 21 Pokud jde o gentlemen's agreement, Toshiba má za to, že Tribunál na základě její existence jako důkazu potenciálně konkurenčního vztahu mezi japonskými a evropskými výrobci zavedl nevyvratitelnou domněnku, podle níž v případě, že dva podniky uzavřou jakoukoliv dohodu, jsou automaticky považovány za potenciální konkurenty, což tak Komisi zbavuje souvisejícího důkazního břemene.

- 22 Komise se domnívá, že argumenty navrhovatelky je třeba odmítnout jako neopodstatněné.

Závěry Soudního dvora

- 23 V bodě 228 napadeného rozsudku Tribunál konstatoval, že Komise správně došla k závěru, že taková dohoda, jakou je gentlemen's agreement, musí být jakožto dohoda o rozdělení trhu kvalifikována jako omezení z hlediska účelu.
- 24 V tomto ohledu je třeba připomenout, že k tomu, aby dohoda spadala pod zákaz uvedený v čl. 101 odst. 1 SFEU, musí být „jejím účelem nebo důsledkem“ vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Podle ustálené judikatury Soudního dvora počínaje rozsudkem LTM (56/65, EU:C:1966:38) vede alternativní povaha této podmínky určená spojkou „nebo“ nejdříve k nutnosti uvážit samotný účel dohody (rozsudek ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, bod 30).
- 25 Je-li tak prokázán protisoutěžní účel dohody, není třeba zkoumat její důsledky pro hospodářskou soutěž (v tomto smyslu viz rozsudky T-Mobile Netherlands a další, C-8/08, EU:C:2009:343, body 28 a 30, a GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, EU:C:2009:610, bod 55).
- 26 Pokud jde o kvalifikaci určité praxe jako omezení z hlediska účelu, z judikatury Soudního dvora plyne, že určité druhy koordinace mezi podniky ze své povahy vykazují dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži k tomu, aby bylo možné mít za to, že přezkum jejich důsledků není nutný (rozsudek ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, bod 31). Tato judikatura vychází z okolnosti, že některé formy koordinace mezi podniky mohou být považovány za škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy (rozsudek CB v. Komise, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 50).
- 27 Judikatura Soudního dvora se rovněž vyjadřuje v tom smyslu, že při posuzování, zda dohoda mezi podniky vykazuje dostatečný stupeň škodlivosti, aby byla považována za „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, je třeba se soustředit na obsah jejich ustanovení, na cíle, kterých má dosáhnout, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého spadá (rozsudek ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, bod 33).
- 28 Soudní dvůr tak již rozhodl, že dohody týkající se rozdělení trhů představují zvláště závažná narušení hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudky Solvay Solexis v. Komise, C-449/11 P, EU:C:2013:802, bod 82, a YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 26). Soudní dvůr měl rovněž za to, že dohody, jejichž cílem je rozdělení trhů, samy o sobě mají cíl omezující hospodářskou soutěž a náleží do kategorie dohod výslovně zakázaných čl. 101 odst. 1 SFEU, přičemž takový cíl nemůže být ospravedlněn analýzou hospodářského kontextu, do kterého je protisoutěžní jednání začleněno (rozsudek Siemens a další v. Komise, C-239/11 P, C-489/11 P a C-498/11 P, EU:C:2013:866, bod 218).
- 29 Pokud jde o takové dohody, analýza hospodářského a právního kontextu, do kterého je dané jednání začleněno, se tak může omezit na to, co se jeví jako nutně nezbytné pro závěr o existenci omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.
- 30 V projednávaném případě Toshiba tvrdí, že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení tím, že gentlemen's agreement označil za „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“, aniž nejprve ověřil, zda případný vstup na trh EHP představoval pro japonské výrobce ekonomicky životaschopnou strategii.

- 31 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Tribunál posuzoval argument společnosti Toshiba, podle něhož nemohla gentlemen's agreement omezit hospodářskou soutěž uvnitř EHP z důvodu, že evropští a japonští výrobci si na evropském trhu nekonkurují. V této souvislosti Tribunál v bodě 230 napadeného rozsudku konstatoval, že jelikož se článek 101 SFEU týká rovněž potenciálně konkurenčního vztahu, mohla gentlemen's agreement omezit hospodářskou soutěž, ledaže by existovaly nepřekonatelné překážky vstupu na evropský trh vylučující jakoukoliv potenciální konkurenci ze strany japonských výrobců.
- 32 V bodech 232 a 233 napadeného rozsudku měl Tribunál dále za to, že tyto překážky nemohou být považovány za nepřekonatelné, což prokazuje i okolnost, že společnost Hitachi přijala projekty přicházející od zákazníků usazených v Evropě.
- 33 Tribunál měl v bodě 231 napadeného rozsudku rovněž za to, že gentlemen's agreement představuje „silnou indicii existence konkurenčního vztahu“ mezi oběma skupinami výrobců, což představuje prvek relevantního hospodářského a právního kontextu, jak uvádí generální advokát v bodě 100 svého stanoviska.
- 34 Analýza, kterou tak Tribunál uskutečnil, je přitom v souladu s kritérii uvedenými v bodech 24 až 29 tohoto rozsudku, platnými pro prokázání charakteru porušení čl. 101 odst. 1 SFEU jakožto omezení z hlediska účelu, aniž je nutná podrobnější analýza relevantního hospodářského a právního kontextu.
- 35 Je třeba každopádně konstatovat, že pokud Toshiba tvrdí, že Tribunál měl nesprávně za to, že překážky vstupu na evropský trh nebyly nepřekonatelné, a že v důsledku toho existuje potenciálně konkurenční vztah mezi evropskými a japonskými výrobci na tomto trhu, kritizují tyto argumenty posouzení skutkového stavu ze strany Tribunálu, na něž se při absenci jejich zjevného zkreslení a s výhradou analýzy prováděné v rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku přezkum Soudního dvora v rámci kasačního opravného prostředku nevztahuje.
- 36 První důvod kasačního opravného prostředku společnosti Toshiba proto musí být zamítnut.

Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 37 Druhým důvodem kasačního opravného prostředku, týkajícím se úvah Tribunálu uvedených v bodě 233 napadeného rozsudku, Toshiba tvrdí, že uvedený soud zkreslil obsah dopisu společnosti Hitachi. Podle společnosti Toshiba se totiž Hitachi omezila na uvedení obecného prohlášení, podle něhož nadále nezpochybňovala existenci gentlemen's agreement, avšak Tribunál z něho vyvodil, že uvedená společnost uznává, že přijala tři projekty týkající se svých transformátorů od evropských zákazníků.
- 38 Bez tohoto zkreslení smyslu dopisu společnosti Hitachi by Tribunál nemohl dojít k závěru, že překážky pro vstup na trh EHP nebyly nepřekonatelné, takže by v projednávaném případě nemohlo být prokázáno porušení čl. 101 odst. 1 SFEU.
- 39 Komise navrhuje, aby byl tento důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

Závěry Soudního dvora

- 40 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora, je pouze Tribunál příslušný ke zjišťování a posuzování skutkového stavu a v zásadě k posuzování důkazů, které zohledňuje na podporu tohoto skutkového stavu. Pokud totiž tyto důkazy byly získány řádně a byly dodrženy obecné

právní zásady a procesní pravidla použitelná v oblasti důkazního břemene a provádění důkazů, přísluší pouze Tribunálu posoudit hodnotu, kterou je třeba přiznat důkazům, které mu byly předloženy. Takové posouzení tudíž s výhradou případu zkreslování těchto důkazů nepředstavuje právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora.

- 41 Aby mohlo být předmětem kritiky Soudního dvora, musí toto zkreslení zjevně vyplývat z písemností ve spise, aniž je nutné provádět nové posouzení skutkového stavu a důkazů.
- 42 Jak uvedl generální advokát v bodě 108 svého stanoviska, z přezkumu dopisu společnosti Hitachi nevyplývá, že by Tribunál zkreslil relevantní skutkové okolnosti, které z něj vyplývají.
- 43 Ve svém dopise se totiž Hitachi neomezuje na další nezpochybňování existence gentlemen's agreement, jak tvrdí Toshiba. Naopak z formulace dopisu společnosti Hitachi plyne, že tato souhlasí se „závěry Komise týkajícími se existence a dosahu gentlemen's agreement, tak jak byly uvedeny v oznámení námitek“. Je přitom třeba uvést, jak učinil i generální advokát v témže bodě 108 svého stanoviska, že otázka uzavření tří smluv společností Hitachi v EHP byla již uvedena v oznámení námitek.
- 44 Z toho plyne, že výklad provedený Tribunálem v bodě 233 napadeného rozsudku nepředstavuje jakékoliv zjevné zkreslení dopisu společnosti Hitachi.
- 45 I za předpokladu, že by Tribunál obsah dopisu společnosti Hitachi zkreslil, nemohlo by to v žádném případě zpochybnit závěr, podle něhož Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že překážky vstupu na evropský trh nebyly nepřekonatelné.
- 46 Tento závěr totiž nespočívá výhradně na prohlášeních společnosti Hitachi, uvedených v bodě 37 tohoto rozsudku, ale rovněž na dalších poznatcích. Tribunál tak v bodě 225 napadeného rozsudku uvedl, že Komise v odstavci 168 sporného rozhodnutí uvedla důvody, proč překážky vstupu na trh nebyly nepřekonatelné, tedy že korejský výrobce Hyundai na evropský trh v nedávné době vstoupil, a dále že japonscí výrobci dosáhli značných prodejů ve Spojených státech a dotyčné podniky nepředložily žádný důkaz prokazující, že by překážky vstupu na americký trh byly velmi odlišné od překážek vstupu na trh evropský. Tato konstatování nebyla navrhopatelkou v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku zpochybněna.
- 47 A dále, v bodě 231 napadeného rozsudku Tribunál rozhodl, že samotná existence gentlemen's agreement představuje argument zásadně zpochybňující tezi navrhopatelky, podle níž byly překážky vstupu na evropský trh nepřekonatelné. Jak totiž správně uvedl Tribunál v témže bodě, je velmi nepravděpodobné, že by japonscí a evropscí výrobci uzavřeli dohodu o rozdělení trhu, pokud by se nepovažovali přinejmenším za potenciální konkurenty.
- 48 Vzhledem k těmto úvahám musí být druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 49 Třetí důvod kasačního opravného prostředku je rozdělen na tři části. V rámci první části Toshiba tvrdí, že napadený rozsudek se zakládá na rozporném odůvodnění, pokud jde o analýzu její účasti na kartelové dohodě, a dále že se Tribunál dopustil zkreslení důkazů, které v této souvislosti použil, tedy zápisu z vídeňského setkání, memoranda vypracovaného p. M., pracujícím ve společnosti Fuji, a vysvětlení tohoto setkání vypracovaného společností Fuji (dále jen, společně, „sporné dokumenty“). Podle společnosti Toshiba Tribunál, který v bodě 208 napadeného rozsudku správně konstatoval, že se navrhopatelka na vídeňském setkání odmítla z důvodu vzniku společnosti TM T&D účastnit budoucích setkání, avšak v bodech 209 a 211 uvedeného rozsudku rozhodl, že účast společnosti Toshiba na

gentlemen's agreement zůstávala nadále pochybnou, jelikož záležela na skutečnosti, zda jejím účastníkem bude TM T&D. Tribunál si tedy odporoval, jelikož jediným prvkem, který zůstal po vídeňském setkání nevyřešen, byla účast na budoucích setkáních a na gentlemen's agreement nikoliv společnosti Toshiba jakožto samostatného podniku, ale společnosti TM T&D.

- 50 Druhá část, která se v podstatě týká úvah uvedených v bodech 213, 218 a 220 napadeného rozsudku, je založena na údajně chybném použití kritéria „veřejného distancování se“, jelikož uvedený soud vycházel ze skutečnosti, že na vídeňském setkání došlo k potvrzení gentlemen's agreement, a vyloučil tak možnost, že by se Toshiba na uvedeném setkání od této dohody veřejně distancovala. Tribunál měl naopak z toho, že se Toshiba nezúčastnila curyšského setkání, vyvodit, že tato společnost se na vídeňském setkání odmítla kartelové dohody nadále účastnit.
- 51 Třetí částí Toshiba Tribunálu vytýká porušení zásady osobní odpovědnosti, neboť uvedený soud měl za to, že navrhovatelka se kartelové dohody nadále účastnila i po vzniku společnosti TM T&D, přestože tímto okamžikem Toshiba odešla z relevantního trhu. V tomto ohledu Toshiba zpochybňuje zejména konstatování Tribunálu uvedená v bodech 218 až 221 napadeného rozsudku, neboť se v nich uvedený soud dopustil pochybení tím, že v podstatě tvrdil, že účast navrhovatelky na protiprávním jednání až do curyšského setkání plyne z toho, že „vyvolávala u ostatních účastníků dojem, že tato společnost nebo TM T&D se gentlemen's agreement stále účastní“, aniž specificky ověřil přítomnost společnosti Toshiba na uvedeném setkání.
- 52 Komise se domnívá, že tento žalobní důvod musí být zamítnut.

Závěry Soudního dvora

– K první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku

- 53 Pokud jde zaprvé o výtku vznesenou společností Toshiba v rámci první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku a založenou na rozpornosti odůvodnění, je třeba konstatovat, že tato spočívá na chybném výkladu napadeného rozsudku.
- 54 Tribunál v bodě 208 napadeného rozsudku sice na základě sporných dokumentů připustil, že osobní účast společnosti Toshiba na gentlemen's agreement po vídeňském setkání měla být z důvodu založení společnosti TM T&D předmětem dalšího rozhodnutí. V bodě 209 uvedeného rozsudku Tribunál v tomto ohledu konstatoval, že ze sporných dokumentů lze vyvodit, že po vídeňském setkání existovaly „pochybnosti ohledně budoucí účasti žalobkyně na gentlemen's agreement a dalšího pokračování této dohody [...] a mělo dojít k dalšímu setkání, na němž měla být tato otázka projednána“.
- 55 Nicméně, jak plyne ze samotného bodu 208, podniky účastníci se kartelové dohody měly za to, že bez účasti navrhovatelky by další existence gentlemen's agreement neměla smysl. A dále Tribunál v bodě 211 napadeného rozsudku konstatoval, že gentlemen's agreement a pravidla oznamování projektů plynoucí z této kartelové dohody byly jejími účastníky na vídeňském setkání potvrzeny.
- 56 Z výše uvedeného vyplývá, že když Tribunál v bodě 213 napadeného rozsudku v podstatě rozhodl, že ze sporných dokumentů nelze vyvodit, že záměr společnosti Toshiba distancovat se od gentlemen's agreement byl dán najevo už na vídeňském setkání a jasně pochopen ostatními účastníky tohoto setkání, nebylo na tom nic rozporného tím spíše, že z těchto dokumentů plynulo i to, že prodloužení kartelové dohody by nemělo žádný smysl vzhledem k důležitosti, kterou účastníci přisuzovali účasti společnosti Toshiba na této kartelové dohodě. V důsledku toho je třeba první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout v rozsahu, v němž se týká rozporného odůvodnění.

- 57 Co se týče zadruhé argumentu souvisejícího se zkrácením dosahu sporných dokumentů Tribunálem, z těchto dokumentů nikterak nelyne, že by Toshiba gentlemen's agreement na vídeňském setkání opustila. Jak totiž konstatoval generální advokát v bodech 119 až 121 svého stanoviska, z memoranda o vídeňském setkání sepsaného p. M. ze společnosti Fuji, o účasti společnosti Toshiba na setkáních následujících po založení TM T&D ještě nebylo rozhodnuto. Je pravda, že z vysvětlení tohoto setkání vypracovaného společností Fuji plyne, že „možnost, že se společnost Toshiba bude účastnit setkání i po založení společnosti TM T&D (zatímco společnost Mitsubishi se účastnit nebude), byla společností Toshiba odmítnuta“. Uvedené vysvětlení ale uvádí rovněž, že „protože se Mitsubishi těchto setkání již neúčastní, bude třeba přijmout rozhodnutí o tom, zda bude TM T&D oprávněna se uvedených setkání účastnit“.
- 58 Na druhé straně ze zápisu z vídeňského setkání jasně plyne, že o účasti společnosti Toshiba na příštích setkáních mělo být rozhodnuto „relativně rychle“ a že tato otázka měla být hlavním bodem příštího setkání. Nelze tak mít za to, že by Tribunál zkrátil důkazy, které měl k dispozici.
- 59 Nelze se tudíž domnívat, že by odůvodnění Tribunálu obsahovalo rozpory nebo že by uvedený soud zkrátil důkazy, které měl k dispozici. S ohledem na výše uvedené tak musí být první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku zamítnuta.

– Ke druhé části třetího důvodu kasačního opravného prostředku

- 60 Druhou částí třetího důvodu kasačního opravného prostředku Toshiba Tribunálu v podstatě vytýká, že navzdory prohlášením, která učinila na vídeňském setkání, a skutečnosti, že se tato společnost nezúčastnila curyšského setkání, nedošel k závěru o jejím distancování se od gentlemen's agreement na prvně uvedeném setkání.
- 61 V tomto ohledu je třeba připomenout, že k dostatečnému prokázání účasti podniku na kartelové dohodě postačuje, aby Komise prokázala, že se dotčený podnik účastnil schůzek, na kterých byly uzavřeny protisoutěžní dohody, aniž se tomu zjevně bránil. Pokud je účast na takových schůzkách prokázána, přísluší tomuto podniku, aby předložil údaje prokazující, že jeho účast na zmíněných schůzkách nebyla vedena žádným protisoutěžním záměrem, a to tím, že prokáže, že svým konkurentům sdělil, že jeho účast na těchto jednáních měla odlišnou povahu než jejich (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 81).
- 62 Pro určení, zda se některý podnik skutečně distancoval od protiprávní dohody, je při posouzení, zda tento hodlal takto učinit, rozhodující právě to, jak ostatní účastníci kartelové dohody porozumí úmyslu dotčeného podniku (rozsudek Archer Daniels Midland v. Komise, C-510/06 P, EU:C:2009:166, bod 120).
- 63 V této souvislosti je třeba uvést, že pojem „veřejné distancování se“ odráží skutkovou situaci, jejíž existence je konstatována Tribunálem v každém jednotlivém případě na základě posouzení určitého počtu okolností a indicií, které jsou mu předloženy, a po celkovém vyhodnocení veškerých relevantních důkazů a indicií. Pokud tyto důkazy byly získány řádně a byly dodrženy obecné právní zásady a procesní pravidla použitelná v oblasti důkazního břemene a provádění důkazů, přísluší pouze Tribunálu posoudit hodnotu, kterou je třeba přiznat jednotlivým důkazům, které mu byly předloženy. Takové posouzení tudíž s výhradou případu zkrácování těchto důkazů nepředstavuje právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (v tomto smyslu viz rozsudek Comap v. Komise, C-290/11 P, EU:C:2012:271, bod 71).

- 64 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že v bodě 208 napadeného rozsudku Tribunál na základě analýzy sporných dokumentů nejprve připustil, že existují pochybnosti o účasti společnosti Toshiba na protiprávním jednání po vídeňském setkání a že účastníci kartelové dohody neměli zájem o zachování gentlemen's agreement bez účasti navrhovatelky.
- 65 A dále v bodě 209 napadeného rozsudku Tribunál ze sporných dokumentů vyvodil, že otázka budoucí účasti společnosti Toshiba na kartelové dohodě a zachování této dohody měla být projednána na jednom z příštích setkání.
- 66 A konečně v bodě 211 napadeného rozsudku Tribunál konstatoval, že ze sporných dokumentů plyne, že podniky, které se účastnily vídeňského setkání (tedy i Toshiba), potvrdily gentlemen's agreement a pravidla oznamování projektů, na které se tato kartelová dohoda vztahovala.
- 67 Na základě svého posouzení důkazů tudíž Tribunál, jak bylo připomenuto v bodě 56 tohoto rozsudku, dospěl v bodě 213 napadeného rozsudku k závěru, že Toshiba se na vídeňském setkání od kartelové dohody s konečnou platností nedistancovala, a to zejména s ohledem na potvrzení pravidel pro oznamování projektů stanovených v gentlemen's agreement.
- 68 Je tudíž třeba mít za to, že druhou částí třetího důvodu kasačního opravného prostředku se Toshiba v podstatě snaží vyzvat Soudní dvůr k tomu, aby posouzení důkazů provedené Tribunálem v napadeném rozsudku nahradil vlastním posouzením.
- 69 Jak bylo uvedeno v bodě 58 tohoto rozsudku, jelikož přezkum sporných dokumentů neukázal žádné zjevné zkreslení, je v důsledku toho třeba druhou část třetího důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout.
- Ke třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku
- 70 Prostřednictvím třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku Toshiba v podstatě tvrdí, že Tribunál tím, že došel k závěru o její účasti na gentlemen's agreement v období mezi vídeňským a curyšským setkání, aniž ověřil, zda se navrhovatelka posledně uvedeného setkání skutečně zúčastnila, porušil zásadu osobní odpovědnosti.
- 71 V tomto ohledu je třeba připomenout, že účast podniku na protisoutěžní schůzce vede k domněnce o protiprávní povaze jeho účasti, kterou musí dotčený podnik vyvrátit důkazem o veřejném distancování se, které musí ostatní účastníci kartelové dohody vnímat jako takové (rozsudek Total Marketing Services v. Komise, C-634/13 P, EU:C:2015:614, bod 21).
- 72 V projednávaném případě je třeba uvést, že Tribunál v bodě 218 napadeného rozsudku konstatoval, že výtky navrhovatelky směřující k prokázání její neúčasti na kartelové dohodě až do curyšského setkání jsou irelevantní.
- 73 Při tomto závěru Tribunál s odkazem na své posouzení v bodech 205 až 214 napadeného rozsudku vycházel z okolnosti, že se Toshiba od kartelové dohody na vídeňském setkání nedistancovala a že na tomto setkání bylo účastníky ujednáno, že na následujícím, tedy curyšském setkání, konaném ve dnech 15. a 16. května 2003, bude diskutována budoucí účast navrhovatelky na gentlemen's agreement.
- 74 Toto konstatování je rozhodující, neboť na vídeňském setkání podniky, které se ho účastnily, tedy i Toshiba, gentlemen's agreement, jakož i pravidla pro oznamování projektů spadajících do této kartelové dohody potvrdily, jak plyne z bodu 66 tohoto rozsudku.

- 75 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že Tribunál se tím, že měl za to, že účast navrhovatelky na curyšském setkání není rozhodující pro závěr o její pokračující účasti na kartelové dohodě až do uvedeného setkání, nedopustil nesprávného právního posouzení.
- 76 V důsledku toho je třeba třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout.
- 77 Je proto třeba zamítnout i třetí žalobní důvod v plném rozsahu.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 78 Svým čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku, týkajícím se stanovení základní výše pokuty, Toshiba tvrdí, že Tribunál nesprávně použil bod 18 pokynů z roku 2006, zejména co se týče pojmu „dotčená zeměpisná oblast (rozlehlejší než EHP)“. Přestože se kartelová dohoda týkala pouze území EHP a Japonska, Tribunál za účelem vhodného zohlednění váhy účastníků na protiprávním jednání totiž vzal v potaz podíly výrobců výkonových transformátorů na světovém trhu. Toshiba se naopak domnívá, že jelikož účelem protiprávní kartelové dohody byla ochrana trhů EHP a Japonska, měl Tribunál při stanovení základní výše pokuty v podstatě zohlednit pouze tržní podíly na těchto územích.
- 79 Na rozdíl od úvah rozvinutých Tribunálem v bodě 276 napadeného rozsudku by bylo zohlednění celosvětových tržních podílů odůvodněné pouze při neexistenci překážek vstupu na trh EHP. Při existenci takových překážek, tak jako v projednávaném případě, totiž nemohou japonští výrobci dosáhnout na tomto území tržního podílu odpovídajícího jejich celosvětové výši.
- 80 Toshiba rovněž tvrdí, že jelikož má každý zeměpisný trh svá specifika, dopustil se Tribunál pochybení tím, že v bodě 288 napadeného rozsudku měl za to, že použitá metoda umožňuje zohlednit „případné překážky vstupu, které mohly existovat v jednotlivých zeměpisných segmentech světového trhu“.
- 81 Komise navrhuje tento důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

Závěry Soudního dvora

- 82 Svým čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku se Toshiba v podstatě dovolává chybného výkladu bodu 18 pokynů z roku 2006, jelikož Tribunál potvrdil analýzu Komise, podle níž se v projednávaném případě mohla „dotčená zeměpisná oblast (rozlehlejší než EHP)“, uvedená v tomto ustanovení, vztahovat nejen na území EHP a Japonska, ale rovněž na celý svět.
- 83 Je třeba zaprvé uvést, že Komise přijala pokyny z roku 2006 v rámci uplatňování pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 1/2003 za účelem zajištění transparentnosti a objektivit svých rozhodnutí. Toto ustanovení směřuje zejména k zajištění dostatečně odrazujícího účinku pokuty, který odůvodňuje zohlednění hospodářské síly dotčeného podniku (rozsudek Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 142). Právě hledání tohoto dostatečně odrazujícího účinku pokuty, zopakovaného v bodě 4 pokynů z roku 2006, totiž odůvodňuje zohlednění finanční schopnosti sankcionovaného podniku (v tomto smyslu viz rozsudky YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 85, jakož i Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 143).

- 84 Proto Komise musí v každém jednotlivém případě při zohlednění kontextu, jakož i cílů sledovaných režimem sankcí zavedených nařízením č. 1/2003 posoudit požadované dopady na dotčený podnik, a to s přihlédnutím k obratu, který odráží skutečnou hospodářskou situaci tohoto podniku během období, kdy bylo protiprávní jednání páčáno (viz rozsudek Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 144).
- 85 Zadruhé je třeba připomenout, že bod 13 pokynů z roku 2006 týkající se protiprávních jednání, jejichž zeměpisný rozsah nepřesahuje území EHP, stanoví, že hodnotou tržeb použitou při stanovení základní výše ukládané pokuty je hodnota tržeb za zboží nebo služby dosažených podnikem v souvislosti s protiprávním jednáním. Tento bod má za cíl použít jako výchozí bod pro výpočet pokuty uložené podniku částku, která odráží hospodářský význam protiprávního jednání a relativní váhu dotčeného podniku v protiprávním jednání (v tomto smyslu viz rozsudek Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, C-286/13 P, EU:C:2015:184, bod 148).
- 86 Stejně tak, když se bod 18 pokynů z roku 2006 odchyluje od vymezení zeměpisné oblasti uvedené v bodě 13 týchž pokynů, sleduje tentýž cíl, a sice nevhodnějším způsobem odrážet váhu podniku na protiprávním jednání a jeho hospodářskou sílu, tak aby byl zajištěn dostatečně odrazující účinek pokuty.
- 87 V projednávaném případě by výklad pojmu „dotčená zeměpisná oblast (rozlehlejší než EHP)“ zohledňující pouze území dotčená protiprávní kartelovou dohodou byl v rozporu s cílem uvedeným v bodě 18 pokynů z roku 2006, jakož i s čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003.
- 88 Jak totiž tvrdila Komise ve své kasační odpovědi, pokud by byly zohledněny pouze tržby v EHP, Toshiba by zcela unikla pokutě, jelikož tato společnost během referenčního roku použitého Komisí nedosáhla v EHP žádných tržeb. Mimoto, i kdyby byly zohledněny tržby v Japonsku, odhlížel by takový přístup od toho, že účastníci gentlemen's agreement jsou výrobci výkonových transformátorů s celosvětovou působností. Jak totiž Tribunál uvedl v bodě 275 napadeného rozsudku, „výsledkem gentlemen's agreement bylo, že světový konkurenční potenciál dotčených podniků nebyl použit k dobytí trhu EHP“. Omezení dotčené zeměpisné oblasti na tato dvě území by proto neodráželo odpovídajícím způsobem váhu podniku v kartelové dohodě a nezajistilo by odrazující účinek pokuty.
- 89 Je třeba rovněž uvést, že zohlednění toliko území Japonska nebo EHP by v podstatě vedlo k odměnění účastníků gentlemen's agreement za to, že dodrželi znění protiprávní kartelové dohody, které stanovovalo právě to, že se tito účastníci musí zdržet jakýchkoliv prodejů na území druhé skupiny podniků, jak uvedl generální advokát v bodě 153 svého stanoviska.
- 90 Vzhledem k těmto úvahám je třeba dojít k závěru, že Tribunál se tím, že v bodech 282 a 292 napadeného rozsudku potvrdil způsob stanovení základní výše pokut použitý v projednávaném případě Komisí, nedopustil nesprávného právního posouzení.
- 91 Na základě výše uvedeného je třeba čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.
- 92 Ze všech předcházejících úvah plyne, že je třeba kasační opravný prostředek zamítnout v plném rozsahu.

K nákladům řízení

- 93 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Podle čl. 138 odst. 1 téhož jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě jeho čl. 184 odst. 1, se účastníku řízení, který

neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Toshiba neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravný prostředek se zamítá.**
- 2) Společnosti Toshiba Corporation se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.